

Lieta C-451/22

**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar Tiesas
Reglamenta 98. panta 1. punktu**

Iesniegšanas datums:

2022. gada 7. jūlijs

Iesniedzējtiesa:

Raad van State (Nīderlande)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2022. gada 29. jūnijs

Pieteicējas:

RTL Nederland BV

RTL Nieuws BV

(turpmāk tekstā kopā – “*RTL*”)

Pamatlietas priekšmets

Strīds attiecas uz plašsaziņas līdzekļu uzņēmuma *RTL* pieteikumu par piekļuvi dažādiem dokumentiem par 2014. gada 17. jūlijā notikušo lidmašīnas notriekšanu reisā MH17 virs Ukrainas, tostarp visiem 2014. gadā Eiropas koordinācijas centra aviācijas incidentu ziņošanas sistēmai (turpmāk tekstā – “*ECCAIRS*”) sniegtajiem ziņojumiem par Ukrainu.

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un tiesiskais pamats

Lūgums ir par to, ciktāl plašsaziņas līdzekļu uzņēmums, pamatojoties uz dalībvalstī spēkā esošu regulējumu par informācijas sniegšanu, var iegūt informāciju no datubāzes, uz kuru attiecas Regula Nr. 376/2014 par ziņošanu, analīzi un turpmākajiem pasākumiem attiecībā uz atgadījumiem civilajā aviācijā ¹

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 376/2014 (2014. gada 3. aprīlis) par ziņošanu, analīzi un turpmākajiem pasākumiem attiecībā uz atgadījumiem civilajā aviācijā un ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 996/2010 un atceļ Eiropas Parlamenta un

(turpmāk tekstā – “Regula Nr. 376/2014), un – ja atbilde būtu apstiprinoša – kādā formā. Konkrētāk, iesniedzējtiesa šaubās, vai valsts tiesību normās paredzētais absolūtais aizliegums izpaust šādu informāciju ir saderīgs ar Regulas Nr. 376/2014 15. pantu, kā arī Hartas 11. pantā un ECPAK 10. pantā nostiprināto vārda un informācijas brīvību.

LESD 267. pants

Prejudiciālie jautājumi

- 1) Ko nozīmē ziņas par “atgadījumiem” un “pienācīga konfidencialitāte” Regulas Nr. 376/2014 15. panta 1. punkta izpratnē, ņemot vērā Hartas 11. pantā un ECPAK 10. pantā nostiprināto vārda un informācijas brīvību?
- 2) Vai, ņemot vērā Hartas 11. pantā un ECPAK 10. pantā nostiprināto vārda un informācijas brīvību, Regulas Nr. 376/2014 15. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas ir saderīgs ar tādu valsts tiesisko regulējumu kā pamatlietā aplūkojamais, saskaņā ar kuru nedrīkst izpaust nekādu informāciju par ziņotajiem atgadījumiem?
- 3) Ja atbilde uz otro jautājumu būtu noliedzīga, vai kompetentā valsts iestāde var piemērot vispārīgu valsts regulējumu par informācijas sniegšanu, saskaņā ar kuru informāciju nav izpaužama, ja vien šāda izpaušana nav svarīgāka par interesēm saistībā, piemēram, ar attiecībām ar citām valstīm un starptautiskajām organizācijām, valsts iestāžu veiktu pārbaudi, kontroli un uzraudzību, privātās dzīves neaizskaramību un izvairīšanos no nesamērīgām priekšrocībām vai nelabvēlīgiem apstākļiem fiziskām vai juridiskām personām?
- 4) Vai, piemērojot vispārīgo valsts regulējumu par informācijas sniegšanu, nozīmīgi ir tas, vai runa ir par informāciju no valsts datubāzes vai informāciju no (vai par) ziņojumiem, kas ietverti citos dokumentos, piemēram, politiskos dokumentos?

Piemērojamās Savienības tiesību normas un valsts tiesību normas

Starptautiskās publiskās tiesības:

Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (ECPAK) 10. pants (vārda brīvība)

Savienības tiesību akti:

Padomes Direktīvu 2003/42/EK, Komisijas Regulas (EK) Nr. 1321/2007 un (EK) Nr. 1330/2007 (OV 2014, L 122, 18. lpp.).

- Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 10. pants (domu, pārliecības un ticības brīvība) un 11. pants (vārda un informācijas brīvība)
- Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 376/2014 (2014. gada 3. aprīlis) par ziņošanu, analīzi un turpmākajiem pasākumiem attiecībā uz atgadījumiem civilajā aviācijā un ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 996/2010 un atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2003/42/EK, Komisijas Regulas (EK) Nr. 1321/2007 un (EK) Nr. 1330/2007 (OV 2014, L 122, 18. lpp.) 33. un 45. apsvērums, 15. pants (informācijas konfidencialitāte un atbilstīga izmantošana) un 16. pants (informācijas avota aizsardzība)

Nīderlandes tiesību akti (redakcijā, kas bija spēkā 2018. gada 17. aprīlī, kad ministrs ar lēmumu noraidīja *RTL* pieteikumu):

- *Wet van 18 juni 1992 houdende algemene regeling met betrekking tot het luchtverkeer* [Aviācijas likuma] 1.1., 7.1. un 7.2. pants
- *Wet openbaarheid van bestuur* [Valsts pārvaldes pārskatāmības likuma] 2. panta 1. punkts, 3. pants, 7. panta 1. punkts un 10. panta 2. punkts

Īss pamatlietas faktisko apstākļu un tiesvedības izklāsts

- 1 Tā kā *RTL* vēlas zināt, kas Nīderlandes valdībai bija zināms par notikumiem saistībā ar atgadījumu ar lidojumu MH17, tā, pamatojoties uz *Wet openbaarheid van bestuur* (turpmāk tekstā – “*WOB*”), ar 2018. gada 10. janvāra vēstuli iesniedza pieteikumu *Minister van Justitie en Veiligheid* (Nīderlandes tieslietu un drošības ministrs) ar lūgumu sniegt piekļuvi vairākiem dokumentiem par minēto lidojumu veicošās lidmašīnas notriekšanu virs Ukrainas 2014. gada 17. jūlijā, tostarp pamatlietā aplūkojamajiem *ECCAIRS* 2014. gada ziņojumiem par Ukrainu.
- 2 Atbildīgais ministrs ar 2018. gada 17. aprīļa lēmumu *RTL* pieteikumu noraidīja. Ministrs uzskatīja, ka *ECCAIRS* glabāto informāciju atbilstoši Regulas Nr. 376/2014 10. pantam var darīt pieejamu vienīgi tām ieinteresēto personu kategorijām, kas minētas šīs regulas II pielikumā. Tajā esot minētas personas un organizācijas no aviācijas nozares, kā arī personas un organizācijas, kas izmeklē aviācijas drošību. *RTL* šajās kategorijās neietilpstot.
- 3 Pēc tam, kad *RTL* bija apstrīdējis sava pieteikuma noraidījuma, ministrs to atstāja negrozītu. Viņš atteikuma pamatojumu papildināja, norādot, ka arī Aviācijas likuma 7.2. pantā ir liegts sniegt pieprasīto informāciju.
- 4 Turpretim *Rechtbank* (pirmās instances tiesa, Nīderlande) *RTL* pieteikumu noraidīja kā nepamatotu un norādīja, ka *ECCAIRS* ziņojumiem ir piemērojams speciāls regulējums, proti, pieprasītās informācijas konfidencialitāte Aviācijas likuma 7.2. panta un Regulas Nr. 376/2014 15. panta izpratnē, kas attiecībā pret *WOB* esot *lex specialis*. *Rechtbank* norādīja, ka *RTL* atsaukšanās uz *ECPAK*

10. pantu nav pamatota. Šajā gadījumā likumā esot paredzēta atkāpe. Turklāt *RTL* neesot ticami pierādījusi, ka pastāvētu ārkārtas apstākļi, kuru dēļ ierobežojums būtu atzīstams par neattaisnojamu.

- 5 *RTL* šo tiesas spriedumu pārsūdzēja iesniedzējtiesā – *Raad van State* (Valsts padome, Nīderlande).

Pieteicēju pamatlietā galvenie argumenti

- 6 *RTL* apgalvo, ka ministrs nav tiesīgs automātiski atteikumu sniegt informāciju pamatot ar Regulu Nr. 376/2014 un Aviācijas likumu kā *lex specialis* attiecībā pret *WOB*.
- 7 Regulā Nr. 376/2014 neesot ietverts absolūts informācijas izpaušanas aizliegums. *RTL* uzskata, ka šīs regulas 15. pantā izklāstītais stingrais informācijas izpaušanas regulējums attiecas galvenokārt uz ziņotāju un ziņojumā par atgadījumu minēto personu aizsardzību. *RTL* to atvasina no jēdziena “ziņas” (nodrošina ziņu par atgadījumiem konfidencialitāti), aizlieguma izmantot informāciju, lai noskaidrotu vainu un atbildību, kā arī noteiktu konkrētu personu, kas minētas šīs regulas 16. pantā, aizsardzības regulējuma.
- 8 Turklāt *RTL* apgalvo, ka tā vēlas izmantot pieprasīto informāciju, lai varētu pārbaudīt, vai Nīderlande pietiekami (ātri) ir veikusi pasākumus pēc brīdinājumiem attiecībā uz drošību. *RTL* uzskata, ka tādējādi tā atbilst Regulas Nr. 376/2014 15. panta 2. punktā minētajam nolūkam, proti, uzturēt vai uzlabot aviācijas drošību.
- 9 Tomēr, ja pastāv *lex specialis* gadījums, tas attiecoties tikai uz dokumentu kopumā. *RTL* uzskata, ka šajā gadījumā joprojām esot iespējama informācijas ierobežota izpaušana. Šajā saistībā *RTL* īpaši atsaucas uz ECPAK 10. pantu.

Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pamatojuma izklāsts

- 10 Saskaņā ar Regulas Nr. 376/2014 15. panta 1. punktu dalībvalstis veic pasākumus, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu pienācīgo konfidencialitāti ziņām par atgadījumiem, kuras tās saņēmušas.

Ar Aviācijas likuma 7.1. un 7.2. pantu ir paredzēts īstenot Regulu Nr. 376/2014. No šīm tiesību normām izriet, ka nedrīkst izpaust *nekādu informāciju* par atgadījumiem, par kuriem ir paziņots ministram. Attiecībā pret *WOB* šis likums ir *lex specialis*. Iesniedzējtiesa šaubās, vai ar Aviācijas likumu ir pareizi īstenots Regulā Nr. 376/2014 ietvertais regulējums par informācijas konfidencialitāti. Iesniedzējtiesa uzskata, ka no šīs regulas formulējuma nav iespējams konstatēt, vai tajā ir noteikts pienākums nodrošināt konfidencialitāti *visai informācijai* par atgadījumiem. Šajā saistībā tā atsaucas uz Tiesas 2017. gada 30. marta spriedumu *Lingurár*, EU:C:2017:244, kura 18. punktā Tiesa ir norādījusi, ka dalībvalstis var

veikt pasākumus regulas īstenošanai, ja tie netraucē tās tiešajai piemērojamībai, neapslēpj tās kā Savienības tiesību akta būtību un ja ar tiem tiek noteikts, kā izmantojama ar šo regulu piešķirtā rīcības brīvība, ievērojot tās noteikumu ietvarus.

- 11 Tomēr saskaņā ar Regulas Nr. 376/2014 16. panta 8. punktu dalībvalstis var pieņemt noteikumus, kas ziņotājiem vai personām, kuras minētas ziņojumos par atgadījumiem, nodrošina augstāku aizsardzības līmeni. Iesniedzējtiesai ir radies jautājums, kādā mērā var izmantot šādu augstāku aizsardzības līmeni un vai var atsaukties uz 8. punktu, lai neizpaustu nekādu informāciju. Šajā saistībā iesniedzējtiesa norāda, ka Regulas Nr. 376/2014 15. pants ir jāinterpretē, ņemot vērā vārda un informācijas brīvību, kas aizsargāta ar ECPAK 10. pantu un Hartas 11. pantu. *RTL* vēlas informēt plašu sabiedrību par atgadījumu ar reisu MH17 kā tā dēvētais “sabiedrības sargsuns” (šajā saistībā skat. Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedumu, 2016. gada 8. novembris, CE:ECHR:2016:1108JUD001803011, *Magyar Helsinki Bizottság* pret Ungāriju). Lai gan ECPAK 10. pantā nav paredzēts, ka ir jāsniedz visa informācija, absolūts informācijas izpaušanas aizliegums, visticamāk, nebūtu saderīgs ar vārda un informācijas brīvību.
- 12 Ņemot to vērā, iesniedzējtiesa uzskata, ka ir pamatoti uzdot pirmo un otro prejudiciālo jautājumu.
- 13 Ja uz otro prejudiciālo jautājumu tiktu atbildēts noliedzīgi un ja tiktu nolemts, ka Regulas Nr. 376/2014 15. panta 1. punkts nepieļauj tādas normas kā Aviācijas likuma 7.1. un 7.2. pants, iesniedzējtiesas skatījumā bija jāpiemēro nevis Aviācijas likums, bet gan *WOB*, tātad vispārīgais valsts regulējums par informācijas sniegšanu. Šādā gadījumā rodas jautājums, kā pamatlietas situācijā ir jāpiemēro šis vispārīgais valsts regulējums par informācijas sniegšanu. Tas ir trešā un ceturtā prejudiciālā jautājuma priekšmet.